

Cent anys i un malentès

Durant moltes setmanes hem tingut instal·lada a Girona l'exposició *Cent anys de catalanisme*, commemorativa del centenari de les Bases de Manresa. Aquesta mostra didàctica, no exempta d'elements espectaculars, volia demostrar bàsicament dues coses: primera, que des del daltabaix de 1714 la identitat catalana no havia trobat una expressió adient fins a la Renaixença; segona, que a partir d'aquí la gran represa progressiva s'havia traduït en múltiples manifestacions artístiques, literàries, culturals, lingüístiques, jurídiques i, finalment, polítiques i institucionals que arriben, enmig de moltes entrebancs, fins als nostres dies i a la realitat actual.

L'exposició, muntada amb una singular dignitat a la Casa de Cultura Tomàs de Lorenzana, ha posat l'accent en els homes i els fets que han encarnat el catalanisme a les terres gironines.

L'exemplar únic de diari *Lo Geronès* que s'ha editat com a complement de la mostra, ha resseguit comarca a comarca les línies d'actuació del catalanisme polític i l'aportació de la seva gent a la consolidació global del país. Destacaven les referències literàries i gràfiques de l'exposició a episodis històrics tan rellevants com les assemblees de la Unió Catalanista a Olot i a Girona, o el míting de Solidaritat Catalana celebrat en aquesta última ciutat.

És evident que arreu de les nostres comarques, com a tot Catalunya, el redreçament nacional empès per la Renaixença va acompanyat d'una florida cultural i literària, d'una proliferació periodística, d'un esclat de les entitats cíviques i de les associacions locals. També coincideix, aquesta presa de consciència, amb els moments de gran transformació dels espais físics i d'implantació d'una xarxa de comunicacions —carreteres, ports i vies fèrries— que han de donar una nova fesomia al país i una fecunda mobilitat a la seva gent. Això demostra —i a l'exposició es fa ben palpable— que el catalanisme no ha estat pas un moviment minoritari i elitista, sinó un projecte de conjunt que ha inspirat i estimulat amb poderoses forces col·lectives la transformació de la nostra societat.

En coincidència amb el període d'obertura i de permanència de l'exposició, hem hagut d'assistir a una nova i molt dura escalada de l'enfrontament dialèctic que es produeix amb sospitosa intermitència entre Catalunya i Espanya. La persistent incomprensió del fet català per part de la resta de l'Estat, traduïda de tant en tant en agressions com les que hem suportat fa poc, demostren que cent anys de catalanisme en tots els àmbits no han bastat per fer-nos entendre dels nostres veïns més immediats. En cent anys n'hem vist de tots colors, n'hem passat de seques i de verdes i, quan sembla que recobrem una mínima normalitat, descobrim que continua vigent aquella amarga sentència que Josep Pous i Pagès va formular fa més de cinc dècades: «Amics, ben amics, que l'estimin perquè la compreguin, Catalunya en té ben pocs». Però també va dir, l'escriptor i polític empordanès, en aquella mateixa ocasió: «Sembla que Catalunya tingui, com el fènix, el privilegi de renéixer de les seves cendres». El privilegi, diríem, de superar tots els obstacles i de bandejar tots els malentesos amb l'afirmació serena i responsable de la seva personalitat.